

Lale Kemal

Güvenlik devletine doğru koşar adım

Demokrasiden uzaklaşmakta olan Türkiye'de bu politikanın doğal sonucu olarak polis devleti, istihbarat devleti artık adını ne koyarsanız koyun güvenlik devletine doğru hızlı bir gidişat var. Savunma ve güvenlik bütçelerindeki düzenli artışlar, özgürlükleri dolayısıyla sosyal barışı yok sayma pahasına önce güvenlik anlayışının önemli bir tezahürü.

2015 yılı bütçesinde savunma ve güvenlik harcamaları yaklaşık 52,5 milyar lirayı bulurken genel bütçe içindeki payı yüzde 11,1'in üzerinde. Doğru geçmiş yıllara oranla eğitim kısmen de sağlık bütçelerinde iyileştirmeler sağlanmakla birlikte örneğin, adalet sistemine yine bütçeden ayrılan pay düşük kaldı.

Bilgi Üniversitesi'ne bağlı Kamu Harcamalarını İzleme Platformu'nun (KAHİP), 52 sivil toplum kuruluşuyla birlikte gerçekleştirdiği kamu harcamalarına ilişkin son çalışmada, savunma ve güvenlik harcamalarında, bir toplumun refahında önemli rol oynayan sosyal gelişimin ihmal edilmesi pahasına yapılmakta olan artışlara dikkat çekiliyor. Zaten Maliye Bakanlığı'nın açıkladığı 2015 mali yılı bütçesi de güvenliğe ayrılan kaynakların yükselişini gözler önüne seriyor. Seriyor sermesine ama bakanlığın açıkladığı bazı bütçe kalemleri, örneğin, savunma ve güvenliğe harcanan bütçe dışı kaynakları içermediğinden yanıltıcı oluyor.

Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz'ın geçen perşembe günü Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yaptığı sunumda, askeri harcamaların Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) içindeki payının yüzde 1,7'lerde seyrettiğini iddia ederek, askeri harcamaların daha da artırılması için zemin hazırlaması dikkat çekici. Bakan Yılmaz, NATO'nun, üye ülkelerin askeri bütçelerini, GSYH'nin en azından yüzde 2'sine çıkartmalarını istediğini belirterek ittifaka bu yönde söz verildiğini söylüyor. Ne var ki, Bakan Yılmaz da çok iyi biliyor ki, Türkiye'nin askeri harcamaları, savunmaya ayrılan bütçe dışı kaynaklar dahil edildiğinde zaten yüzde 2,3'ü buluyor. Bütçe dışı kaynaklar arasında, silah alımlarının yapıldığı Savunma Sanayii Destekleme Fonu, askeri personelin emekli maaşları, 18 kadar askeri firmanın gelirleri, korucu maaşları gibi pek çok kalem bulunuyor. Bu harcamalar parlamentonun dolayısıyla kamuoyunun denetimine açık değil.

Nitekim KAHİP de, son raporunda, 2000'li yılların başına kadar bütçeden aslan payı verilen askeri harcamalarda yıllara sari azalmaya rağmen halen Türkiye'nin, savunmaya ayrılan kaynakların GSYH içindeki yüzde 2,3'lük payı ile dünyada 9'ncu sırada yer aldığına dikkat çekiyor. KAHİP, askeri bütçede yapılacak kesintilerle yaratılacak kaynakların sosyal sorunlarla mücadelede aktarılmasını dolayısıyla askeri bütçenin GSYH içindeki payının da en azından yüzde 1,9'a çekilmesini talep ediyor.

Personel giderlerinin 2015 yılı askeri bütçesinde yüzde 9'luk artışla yüzde 57'e yükselmiş olması, TSK'nın çoğunluğunu oluşturan zorunlu askerlik hizmetinin ülkede yol açtığı kamburu da gösteriyor. Daha da önemlisi kalabalık ordu, günümüz dünyasında küçük ama etkin silahlara sahip bir ordu kurulmasının ülke güvenliği adına hayati olduğu gerçeği düşünüldüğünde sırtıyor.

İktidarın Ak Saray gibi astronomik rakamlarla inşa ettirdiği israf niteliğindeki kamu kaynaklarından yapmakta olduğu harcamaların tıpkı askeri harcamalar gibi Sayıştay denetiminden kaçırılıyor olması, demokrasinin olmazsa olması olan hesap verilebilirlik ilkesinden çok uzakta olduğumuzun da bir kanıtı.

KAHİP, 2006-2013 yılları arasında iç güvenlik harcamalarının da GSYH'ya oranının yüzde 55 arttığını belirtiyor. Bu oran, özgürlüklerin güvenliğe heba ediliyor olduğunu göstermesi açısından ürkütücü.

Otoriter bir sistemin kurumsallaşmasında hızla ilerliyoruz, ne yazık ki.
l.kemal@zaman.com.tr

2014-11-19